

Herlev, den 18. juli 2019

Til Danmarks Radio
Lytternes og Seernes redaktør.

Hermed fremsendes klage over udsendelsen: Så vidt vi ved – sendt torsdag den 4. jul. 2019: Farlig eller fantastisk 5G-teknologi?

Fra teaseren på dr.dk præsenteres udsendelsen således:

"5G giver kræft og får fugle til at falde døde ned fra himlen. Det er nogle af de påstande, der bliver delt af modstandere af udrulningen af den nye mobilteknologi. I en særudgave af programmet stilles der skarpt på 5G og teknologiens sundhedskonsekvenser. Derudover kan du møde en lyd-detektiv og høre, hvordan nye øer er et kig ind i evolutionens laboratorium.

Værter: Dan Grønbech og Maja Hald.

(Redigeret genudsendelse)."

Teaseren til udsendelsen signalerer, at det er en udsendelse, der ønsker at gå i dybden: "Der stilles skarpt på 5G".

Som en bekymret borger, der har fulgt lidt med i debatten om 5G, bliver jeg dog noget betænkelig, når man samtidig i teaseren fremhæver flg. Som en påstand fra 5G modstandere, at 5G "får fugle til at falde døde ned fra himlen". I 5G kredse blev historien nemlig ret hurtig lagt ned efter at den sidst dukkede op i marts måned i år. Selve historien går i øvrigt helt tilbage til oktober 2018. Historien var fake, som "Så vidt vi ved" helt korrekt dokumenterer, men hvorfor skulle denne fake nyhed i det hele taget med i udsendelsen? Når man prøver at google historien, så er det betegnende, at det udover dr.dk er Mandag Morgen og TjekDet, der dukker op. Medier, der ensidigt har beskæftiget sig med 5G. Når man tager denne fake historie med, hvorfor følger "Så vidt vi ved" ikke op med eksempelvis de videnskabelige observationer og undersøgelser, der dokumentere at stråling fra mobilmaster har indflydelse på bl.a. fugle og insekter? **(1)**

(1) Blot 2 eksempler. a) rapport fra UNESCO: (2015):

<http://emraware.com/Documents/Mt%20Nardi%20Wildlife%20Report%20to%20UNESCO.pdf>

b) Einar Flydals artikel med kildehenvisninger: Velge mellom 5G og insekter? Vi får ikke begge deler (2019):

<https://einarflydal.com/2019/03/01/30286/?fbclid=IwAR1GuJJZGUhOfBM0zQ7JNiKCdqV3ByZMJbKkzZNDbNXgRQBUDjUvIgtTjyQ>

Det er ikke første gang, at DR forsøger at Fakta tjekke påstande, som man mener 5G modstanderne fører frem. Vi er mange lyttere og seere, der kunne tænke os, at DR begyndte at faktisk tjekke sine egne 5G påstande.

Klagen indeholder flg. punkter:

1. Redaktionen af "Så vidt vi ved" foregiver at ville informere og oplyse om, hvad 5G er og hvad man ved om sundhedskonsekvenserne. I virkeligheden misinformerer og manipuleres lytteren.
2. Misbrug af Gert Frølund Pedersen, ekspert i antenner på Aalborg universitet.

3. Misbrugen af Rådet for Helbredssikker kommunikation samt tendentiøs mistænkeliggørelse af mennesker der lider af EHS.
4. Misinformation om hvad 5G er og de sundhedsmæssige konsekvenser.
5. Misbrug af Christoffer Johansen, Professor og overlæge ved rigshospitalets kræftafdeling, Sundhedsstyrelsen eneste rådgiver inden for spørgsmål vedrørende ikke-ioniserende bestråling.
6. Manglende overholdelse af DR's etiske retningslinjer.

Pkt. 1: Redaktionen af "Så vidt vi ved" foregiver at ville informere og oplyse om, hvad 5G er og hvad man ved om sundhedskonsekvenserne. I virkeligheden misinformeres og manipuleres lytteren.

På baggrund af de klager, der er indsendt til DR i forbindelse med DR's behandling af 5G (både til de enkelte redaktioner og til Seernes og lytternes redaktør), havde jeg som lytter forventet, at man i denne udsendelse forsøgte at rette op på nogle af de fejl, der helt åbenlyst har været i de tidligere udsendelser og artikler.

Ikke bare teaseren, men også Maja Hald udtalelse i indledningen til udsendelsen lægger op til en hvis grundighed:

"I den næste time vil vi prøve at samle noget af al den viden vi har fået det sidste halve år om 5G. Vi vil prøve at hjælpe Lars (Lars Muhl) og andre bekymrede med svar. Vi ser på hvad 5G er og hvad vi ved om sundhedskonsekvenserne."

Desværre bliver Lars Muhls og min egen bekymring blot endnu en gang bekræftet. DR udvælger og selekterer fortsat meget nøje, hvad man definerer, som den viden man har fået. Det stående og meget subjektive mantra lyder fortsat fra DR og det endda på et videnskabsprogram: Der er ikke noget at bekymre sig for. Endnu en gang bryder DR som et Public Serviceorgan sine egne etiske retningslinjer.

Den tilsyneladende vilje til at gå til bunds i emnet er lidt mere afdæmpet her, end den vi fik, da Camilla Stampe i en Detektor udsendelse den 3. maj i år spørger Detektors sundhedsfaktortjekker Ida Elmdal Thagensen om, hvorfor det med 5G netværket er så vigtigt:

"Generelt er sundhedsområdet fyldt med dokumenterede påstande generelt, men også i rigtig høj grad af uvidenskabelige påstande og derfor synes jeg det er sindssygt vigtigt (min understregning) at vi ligesom finder ud af, hvad der er hoved og hale i det her. Før har jeg kikket på 2G og 3G om det har betydet noget og denne her gang har det så været 5G."

Også her var slutproduktet misinformation og manipulation. Det skal der ikke gås i dybden med her, da en klage over denne udsendelse allerede er sendt både til Detektor samt Seernes og lytternes Redaktør.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvad er årsagen til, at man signalerer objektivitet og grundighed, når man som det dokumenteres nedenfor allerede på forhånd nøje har udvalgt eksperter og de spørgsmål man ønsker at stille, således at man er sikker på at få det ønskede svar?
- Hvordan kan man have et videnskabsprogram som "Så vidt vi ved" går så lidt videnskabeligt til værks, som det dokumenteres nedenfor?

Pkt. 2: Misbrug af Gert Frølund Pedersen, ekspert i antenner på Aalborg universitet

Argumentet for at interviewe Gert Frølund Pedersen er at

"teleselskaberne begynder allerede i år at eksperimentere med teknologien. Derfor starter vi i antennelaboratoriet på Aalborg universitet."

Interviewer er Carsten Nielsen (CN) DR Nyheders viden- og tech-korrespondent. Carsten Nielsen er uddannet fra Danmarks Journalisthøjskole i 1990 og har erfaring som nyhedsjournalist, vært og redaktør fra

DR Nordjylland og regionale dagblade. Viden- og techstoffet har han blandt andet dækket i teknologimagasinet "Harddisken på P1", som både reporter og redaktionsleder. Desuden var han i en årrække videnskabsjournalist på Aalborg Universitet. Ud over samarbejdet med kollegerne i DR Nyheder er Carsten Nielsen tæt forbundet med DR Viden, som han til daglig deler arbejdssted med i Aalborg.

Vi har altså her en erfaren journalist også indenfor området. At han er valgt fordi han har sæde i Aalborg kan være en tilfældighed. Derimod er det ikke en tilfældighed, at det netop er eksperterne fra Aalborg Universitet der interviewes, herunder Gert Frølund Pedersen.

Det, vi som lytter, får at vide er, at Gert Frølund Pedersen er professor og har beskæftiget sig med antenner og radiobølger i årtier samt i den forbindelse deltaget i rigtig mange studier og projekter gennem de sidste 25 år. Men hvem er Gert Frølund Pedersen udover det?

Gert Frølund Pedersen

Gert Frølund Pedersen er blevet brugt af DR mange gange som vidne med det formål, at vi ikke skal bekymre os om 5G. Han er tidligere af DR beskrevet som en af verdens førende forskere i radiofrekvensstråling. Han anses som en global kapacitet som antenneudvikler, samt har fået æren for den kompakte mobilantennes udbredelse og ved altså alt om antenner. Han er ansat ved mobilinstituttet på Aalborg Universitet, hvor han angives som værende professor ved Institut for Elektroniske Systemer, Det Tekniske Fakultet for IT og Design samt Professor ved Antennas, Propagation and Millimetre-Wave Systems (APMS). Instituttet er hovedfinansieret af teknologiindustrien, og instituttet fungerer reelt som en samlet udviklingsafdeling for trådløse producenter (2). Samtidig ejer og sælger han antennepatenter. Han angiver selv på sin LinkedIn profil, at han har mere end 25 patenter. Ikke underligt at han mener, at der ingen grund er til at bekymre sig.

(2) Se f.eks.

<https://vbn.aau.dk/da/persons/110544>

<http://www.brainsbusiness.dk/dk/arrangementer/brainsbusiness-arrangementer/antennelab.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=BbldUu7OFQk&feature=youtu.be>

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvorfor får lytteren ikke den yderst relevante oplysning om Gert Frølkjær Pedersens dobbeltrolle som en ekspert, der også finansieres af Teleindustrien?
- Hvorfor mener DR og "Så vidt vi ved" ikke, at både Gert Frølund Pedersen og den forskning han repræsenterer kan være underlagt de samme forhold, som DR omtaler i en nylig artikel på dr.dk den 30 juni i år: Stoler du på forskning? 8 kneb, virksomheder kan bruge til at påvirke resultatet? Med undertitlen: Købte forskere, nedsabling af resultater og datafifleri sker også i Danmark, lyder det fra flere forskere? (3)

(3) Se her: https://www.dr.dk/nyheder/viden/kroppen/stoler-du-paa-forskning-8-kneb-virksomheder-kan-bruge-til-paavirke-resultatet?fbclid=IwAR0yngozFq_ZLmqidq-ct2O6G4xvzop4E8-rCswrLTc8sP9UwWzU8p6G-Dw

Gert Frølund Pedersens manglende sundhedsfaglige viden

Gert Frølund Pedersen ved alt om antenner og termisk effekt. Derimod ved han meget lidt om den sundhedsmæssige og biologiske effekt af stråling. Alligevel er det om sundhed Carsten Nielsens første spørgsmål handler om:

Carsten Nielsen (CN): Når det handler om sundhed er truslen en gammel kending (...)

CN: Du har beskæftiget dig med det her i årtier. Hvor meget har sundhed fyldt?

Gert Frølund Pedersen: Det har faktisk fyldt utroligt meget. Det er jo sådan, at man ikke kan bevise det ikke er farligt. For man kan blive ved med at undersøge forskellige sammenhænge. Men der har været rigtig mange studier vi har været med i. Men hver gang vi har lavet noget efter den videnskabelige metode man nu skal, har vi aldrig fundet nogen sammenhænge. Men vi har gjort det i de sidste 25 år, ind og ud af forskellige projekter sammen med andre. Nu vi ikke er læger, har vi typisk haft læger med eller nogen, der vidste noget om miljømedicin eller et eller andet og vi har lavet rigtig mange af disse undersøgelser og vi har aldrig kunne finde en sammenhæng med de styrker vi snakker om fra f.eks. mobiltelefoner og mobile netværk.

Gert Frølund Pedersen udtaler sig her og andre steder gerne om sundhed og stråling. Måske fordi han som nævnt har en interesse i at minimere sundhedsrisiciene. Han skal dog have kredit for, at han samtidig påpeger sine begrænsninger som i citatet ovenfor:

"Nu vi ikke er læger, har vi typisk haft læger med eller nogen der vidste noget om miljømedicin eller et eller andet"

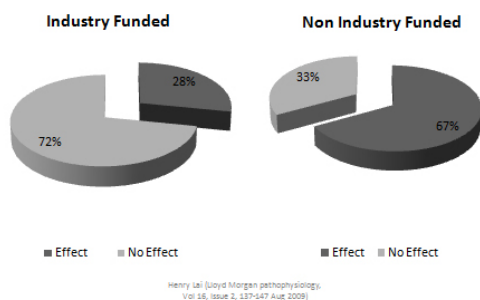
Senere i interviewet udtaler han:

CN: Ville det give mening at sætte 5G udrulningen på pause indtil man har lavet nogle undersøgelser?

GFP: Altså, nu er jeg jo tekniker, så det må lægerne jo udtale sig om. Jeg kan ikke se det.

Fra en forskningsrapport fra (2009) 2015 ved vi, at uafhængige studier viser 67% skadelige effekter ved stråling, mens industri støttet forskning blot viser 28 % med en skadelig effekt. **(4)**

FUNDING BIASES RESULTS

(4) Referencer samt grafisk illustration: <http://phiremedical.org/research-issues/>

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Når Gert Frølund Pedersen gang på gang selv påpeger sin manglende sundhedsfaglige viden, hvordan kan det så være at DR og "Så vidt vi ved" udelukkende bruger Gert Frølund Pedersen som sundhedsfaglig ekspert?

- Hvordan kan "Så vidt vi ved" tage sig selv seriøst som et videnskabeligt program, ved at udspørge en ekspert om noget vedkommende selv igen og igen fortæller, at han ikke ved noget om?
- Hvordan kan det være at "Så vidt vi ved" på den baggrund ikke senere inddrager relevant sundhedsfaglig viden?
- Hvad er årsagen til Carsten Nielsen ikke spørger til, hvad det er for en forskning man har foretaget? Hvem er "vi"? Hvad er det konkret, man har undersøgt?
- Eller nok så relevant hvorfor spørger Carsten Nielsen ikke ind til, hvem er det, der har støttet den pågældende forskning?

Pkt. 3: Misbrug af Rådet for Helbredssikker kommunikation samt tendentiøs mistænkeliggørelse af mennesker der lider af EHS

Gert Frølund Pedersens manglende sundhedsfaglige viden kommer tydeligt frem som svar på følgende spørgsmål:

CN: Er det særligt for dette område, at du kan fremlægge forskning som viser noget og så bliver det betvivlet?

GFP: Jeg vil sige, at det er et meget følsomt område det her. Jeg tror, der er nogen, der virkelig føler, at de er blevet syge af det her på grund af radiobølger og er meget overbeviste om det, og så kan det være meget svært, når vi kommer som eksperter og siger: Vi kan ikke se noget.

Gert Frølund Pedersen mistænkeliggør her et stigende antal mennesker, som er blevet overfølsomme overfor stråling, også kaldet Elektro Hyper Sensitivitet (EHS). Han mistænkeliggør dem ikke ud fra en faglig viden – for den har han jo selv udtalt at han ikke har - men ud fra en overbevisning. En overbevisning, der får Gert Frølund Pedersen til at mene, at lider man af EHS, er der tale om en følelse. Tydeligere kan det ikke siges, at han er totalt uvidende om hvad EHS er, og hvilke symptomer det kan give. Man regner med at mellem 3 og 10% af befolkningen lider af overfølsomhed i en eller anden grad. En overfølsomhed vi ikke i Danmark anerkender, men som ikke desto mindre er anerkendt i andre lande.

Elektro Hyper Sensitivitet (EHS)

EHS er en vigtig komponent i et multisystem- og energitabssyndrom som f.eks. stress, kronisk træthed (ME/CFS), fibromyalgi, kemikalieoverfølsomhed (MCS) m.fl., som ofte overlapper med hinanden.

EHS er en anerkendt, miljøbaseret funktionsnedsættelse i flere lande f.eks. i Sverige siden 1995. EHS er ikke anerkendt i Danmark, hvor Sundhedsstyrelsen mener, at årsag og sygdomsudvikling ikke er tilstrækkeligt videnskabeligt beskrevet. Her det vigtigt at notere, at Sundhedsstyrelsens rådgiver er Christoffer Johansen. Hans rolle og samarbejde med Teleindustrien dokumenterer jeg senere, da han også optræder i "Så vidt vi ved" som ekspert.

EHS opfylder alle betingelser for en funktionsnedsættelse, som beskrevet i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap med fokus på de barrierer i miljøet, som forhindrer funktionsnedsatte personer i at have tilgængelighed, være inkluderede og i at deltage i samfundet på lige fod med andre.

EHS har siden år 2000 været klassificeret på Nordisk Ministerråds liste over miljøsygdomme som en symptombaseret diagnose ICD-10: 68.8 med specifikke, generelle symptomer relateret til brug af elektrisk udstyr. Symptomer, der forsvinder i ikke-bestrålede miljøer.

WHO anerkendte tilstandens eksistens i 2005 (Faktablad 296 "Electromagnetic Fields and Public Health/Electromagnetic Hypersensitivity") og anbefaler en omfattende sundhedsevaluering af disse personer.

I 2012 udgav Den Østrigske Lægeforening retningslinjer for udredning af personer, hvor der er en mistanke om EHS. Denne blev fulgt op af en endnu mere omfattende vejledning udarbejdet af det Europæiske akademi for miljølæger (EUROPAEM) i 2015.

Siden 2009 har ARTAC (Association Recherche Thérapeutique Anti-Cancéreuse) - en fransk uafhængig sammenslutning af læger og forskere med speciale i klinisk undersøgelse af kræft - foretaget udredning og certificering af EHS og MCS patienter.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvorfor spørger en så erfaren journalist som Carsten Nielsen ikke ind til problematikken omkring EHS, når emnet er sundhed?
- Kan det virkelig være sandt, at Carsten Nielsen i sin research før interviewet med Gert Frølund Pedersen, netop om sundhed i forbindelse med stråling, ikke har været rundt om fænomenet EHS? Tager man i betragtning, at Rådet for helbredsikker telekommunikation inddrages i udsendelsen, lyder det usandsynligt.
- Hvorfor belyser DR og "Så vidt vi ved" ikke problematikken senere i udsendelsen?
- Hvad er grunden til at DR eksempelvis i 2012 godt måtte være kritisk både overfor Sundhedsstyrelsen og stråling, men tilsyneladende ikke må være det i 2019? (5)

(5) Alle 4 spørgsmål kan ses i lyset af dette klip fra DR1 Aftenshowet fra 8. marts 2012, hvor EHS bliver omtalt som en faktisk lidelse og hvor praktiserende læge John Jalving får lov til at kritisere Sundhedsstyrelsen for deres manglende kompetence på området. Seniorforsker fra DTU; Vibeke Frøkjær Jensen, får også lov til at fortæller om sin el-overfølsomhed. John Jalving redegør for undersøgelser, der dokumenterer elektromagnetiske stråler og felters negative og målbare effekt på el-overfølsomme. Noget som den danske sundhedsstyrelse ikke vil anerkende:
https://www.youtube.com/watch?v=81JJ076T8TY&fbclid=IwAR0iS_V94i_NhKm3ejisTknhiwFhVxvcYJ9aNS88nFtJm4AJD3VGAlovfo

Mistænkeliggørelsen

I udsendelsen pointerer Maja Hald:

"En af de skeptiske stemmer på området er interesseorganisationen, der kalder sig Rådet for helbredsikker telekommunikation. Det lyder jo egentlig ret officielt uden dog at være det."

En interesseorganisation er jo pr. definition ikke officiel forstået som et offentligt organ. Så udtalelsen giver i sig selv ingen mening, med mindre man har en underforstået pointe – for eksempel at betvivle foreningens lødighed.

Senere i udsendelsen lader Carsten Nielsen Christoffer Johansen slippe af sted med nedenstående udtalelse, der ligeledes kun har som formål at sætte interesseorganisationen i et mistænkeligt lys:

Carsten Nielsen: Hvor lødig er den information folk får om det her egentlig?

Christoffer Johansen: Der er nogle problemer i det, det er alle typer information der er f.eks. det med at tiltage sig autoritet og kalde sig rådet for et eller andet, det er at tiltage sig en autoritet, som om man er et nationalt råd eller man er et valgt råd eller man er et politisk udpeget organ, og det er man jo ikke.

Balancen i udsendelsen

Det eneste man i udsendelsen bruger den kritiske stemme til er at mistænkeliggøre den.

Maja Hald: En af de skeptiske stemmer på området er interesseorganisationen, der kalder sig Rådet for helbredsikker telekommunikation. Det lyder jo egentlig ret officielt uden dog at være det. Organisationens videnskabelige rådgiver Vibeke Frøkjær Jensen mener, at den planlagte udrulning af 5G bør stilles helt i bero.

Vibeke Frøkjær Jensen: Vi synes, det er en glædelig melding, at man gerne vil se på det. Jeg vil så mene, at der mangler ikke forskning på at sige, at der er et alvorligt problem og at forsigtighedsprincippet skal implementeres på dette område, så man bør stoppe udrulningen af 5G øjeblikkelig.

Det er de eneste kritiske ord om 5G, der bliver plads i udsendelsen.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvorfor forsøger DR og "For så vidt vi ved" at betvivle og mistænkeliggøre en af de organisationer, som bl.a. arbejder med at støtte de mennesker, der faktisk lider af EHS nemlig Rådet for Helbredsikker Telekommunikation?
- Hvad er der sket siden 2012, hvor EHS kunne tages op i Aftenshowet endda med kritik af Sundhedsstyrelsen?

Pkt. 4: Misinformation om hvad 5G er og de sundhedsmæssige konsekvenser

Carsten Nielsen stiller faktisk spørgsmålet om, hvad 5G er: "5G er noget andet og kræver noget andet." Spørgsmålet er oplagt at stille til Gert Frølund Pedersen, men Carsten Nielsen skynder sig straks at gå videre og holder fast i sundhedsspørgsmålet, et emne som Gert Frølund Pedersen fortsat ikke ved meget om.

CN: Et argument for at sætte fokus på det igen kan være, at ja, ja det kan godt være at 3G og 4G og det der gik forud ikke har skadet os, men nu kommer 5G jo og 5G er noget andet, 5G kræver noget andet. Kan der ikke være noget fornuft i, at så må vi kikke på sundhedsfarerne igen?

GFP: Det mener jeg absolut der kan være. Helt sikkert. Vi skal være ret forsigtige for igen, vi kan ikke bevise at det ikke er farligt, så vi er jo nødt til at blive ved med at kikke på nogle sammenhænge. Jo flere undersøgelser vi har, jo mere sikkerhed har vi for, at der ikke er en umiddelbar sammenhæng med nogle sundhedsrisici. Og igen for første gang i alle de generationer vi har haft, flytter vi os rigtig meget i frekvens, når vi går til 5G. Og det mener jeg helt sikkert vi skal undersøge, og det ska vi undersøge grundigt for at se, om der kunne være nogen sammenhænge.

Gert Frølund Pedersen er helt enig i, at der skal flere undersøgelser til. Konklusionen på undersøgelserne har han endda allerede klar:

"Jo flere undersøgelser vi har jo mere sikkerhed har vi for, at der ikke er en umiddelbar sammenhæng med nogle sundhedsrisici."

Pointen står lysende klar: Vi ikke skal bekymre os.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Sat skarpt op har Gert Frølund Pedersen sat en hypotese op om, at mobilstråling og telefoni ikke er farlig. Dette skal så testes med endnu flere eksperimenter, så den videnskabelige metode følges. Bekræfter eksperimenterne hypotesen (hvilket er formålet med eksperimenterne) har man en videnskabelig teori om strålingens ufarlighed. Den almene ide om videnskab er, at videnskab er nysgerrighed sat i system. Der er ikke megen videnskabelig nysgerrighed her. Jeg har allerede dokumenteret, hvem der må formodes at være sponsor for disse eksperimenter nemlig teleindustrien, samt hvilket udfald der statistisk set kommer ud af

forskning, der er støttet af teleindustrien. Hvorfor lader DR og Carsten Nielsen Gert Frølund Pedersen få lov til uimodsagt at sætte et sådant statement i et videnskabsprogram?

- Hvorfor bliver Gert Frølund Pedersen ikke holdt fast i redegørelse, hvad forskellen er på 5G og de øvrige 3 og 4G'er?
- Hvorfor må vi ikke høre, hvad det er for nogle særlige sendere og modtagere der skal bruges til 5G – Gert Frølund Pedersens ekspertområde?
- Hvorfor må vi ikke høre om 5G's mm bærebølge, som netop adskiller sig fra de øvrige G'er og som er en forudsætning for, at der kan transformeres meget mere information?

Overholder 5G SAR værdierne?

Carsten Nielsen spørger på 5G modstandernes vegne ind til det stigende antal master og dermed en formodning om mere stråling. Et argument Gert Frølund Pedersen afviser og sammenligner med vores almindelige lyspærer:

GFP: Det bliver faktisk mindre og vi snakker omkring 0,1 Watt og 0,2 watt som noget af det allerværste og nogle af dem er på 0,01 Watt. Vores pærer derhjemme er i dag typisk omkring 10 watt for at give lidt lys. Så vi er nede i meget, meget små styrker.

Et argument vi også har hørt fra Eric van Rongen, som er formand for den såkaldte uafhængige internationale kommission for beskyttelse mod ikke-ioniserende stråling ICNIRP. Såkaldt fordi kradser man i overfladen vil man se, at de fleste ICNIRP eksperter er finansieret af tele- eller elindustrien. **(6)**

ICNIRP har ansvaret for de retningslinjer for grænseværdier, der betyder, at vi i Danmark den dag i dag har en skyhøj grænseværdi, der er 10.000 gange højere end den af Europarådet i 2011 anbefalede grænseværdi. **(7)**

(6) <http://www.cqlpe.ca/pdf/5G-mass-experiment-ICNIRP-cartel-Investigate-Europe.pdf>

(7) Council of Europe. Resolution 1815 (2011). The potential dangers of electromagnetic fields and their effect on the environment. <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17994>

CN: Et argument fra skeptikerne er at 5G er meget værre, fordi det skal være kraftigere og der er brug for mange flere master, og det bliver hurtigt en underforstået præmis om, at så vil det selvfølgelig også stråle mere. Køber du den?

GFP: Jamen, der er det igen, så er vi nødt til at vide præcis, hvad det er vi snakker om. Fordi hvis det bliver værre, vi måler jo på hvilken effekt man sender. Det er jo ligesom ens pære derhjemme, der står jo også, hvor mange watt de er på. Og det vi sender med her på 5G, det bliver mindre end det vi har set før. Det bliver i hvert fald ikke meget større. Det bliver faktisk mindre og vi snakker omkring 0,1 Watt og 0,2 watt som noget af det allerværste og nogle af dem er på 0,01 Watt. Vores pærer derhjemme er i dag typisk omkring 10 watt for at give lidt lys. Så vi er nede i meget, meget små styrker. Så styrken bliver ikke større, men det er rigtigt at de giver meget høje data-rater, men det er ikke sådan at styrken bliver meget større.

Hvad er SAR?

SAR står for Specific Absorption Rate og måles i watt per kilogram (W/kg). SAR-værdien er udtryk for den effekt, som et område af kroppen på mellem 1 og 10 gram kropsvæv maksimalt modtager fra mobiltelefonen - i den mest ekstreme situation.

SAR-værdien varierer fra den ene mobiltelefonmodel til den anden. Generelt kan man sige, at jo lavere SAR-værdi en telefon har, des lavere effekt bliver man påvirket af. Det betyder at temperaturpåvirkningen bliver mindre.

I EU er SAR-grænseværdien 2.0 W/kg gennemsnitligt fordelt over 10 gram kropsvæv (fastsat af ICNIRP). I USA er den 1.6 W/kg gennemsnitligt fordelt over 1 gram kropsvæv gældende for hovedet (Fastsat af FCC - Federal Communications Committee)

De gældende standarder, der anvendes i dag (2.0 W/kg) blev grundlagt i 1993 og har ikke ændret sig siden.

SAR-værdierne er meget vanskelige at måle og er helt afhængige af, hvilket gennemsnit der anvendes. De to standarder er derfor ikke sammenlignelige.

En lav SAR-værdi er ikke et udtryk for at telefonen er "sikker" at tale i, og derfor ingen garanti for at telefonen er ufarlig. De mest kritiserede begrænsninger ved SAR-værdier er:

- En mobiltelefons SAR-værdi vurderes ved hjælp af en kunstig laboratoriemodel af en meget stor og voksen mand (i praksis fyldes et plastikhoved med en opløsning af vand, salt og sukker. En tændt mobiltelefon placeres ved "øret", hvorefter evt. temperaturændring måles i væsken)
- Telefonen placeres som regel i den afstand fra øret som producenten anviser i brugsanvisningen (2-5 cm)
- Der tages ikke højde for kvinder, børn eller prænatal eksponering
- Jo lavere SAR, jo mindre udsættes brugeren for de opvarmende effekter af mikrobølgestråling - ikke andre effekter
- Tager ikke højde for de ikke-termiske ROS (reaktiv oxygen syndrom) effekter som forbindes med DNA-skader.

Lektor, cand.scient. Sianette Kwee havde under en høring i Folketinget d. 10 marts 2004 bl.a. følgende kommentar **(8)**:

"Den nuværende sikkerhedsgrænse er baseret på forældede principper og alt for højt. Den blev udviklet af ingeniører og fysikere ud fra beregningerne på teoretiske modeller og ikke på levende mennesker. Ingeniørens sikkerhedsgrænse: Modellen er en pose med vand, sukker, salt, mm. Man beregner hvor meget stråling der skal til for at varme denne suppe 1 grad op. Her sætter man grænsen, og for en sikkerheds skyld sætter man grænseværdien 10 gange lavere.

Fejl: mennesket er ikke en rund pose med suppe - modellen er død - mobiltelefonen virker ikke som en mikrobølgeovn.

Ingeniører og fysikere kender meget til elektronik og elektromagnetisme, men ikke til biologi. Biologens sikkerhedsgrænse: Biologer laver forsøg på levende dyr og mennesker, hvor hjernebølgerne fungerer. Tabel 2 (Se link herunder) foreslår hvor, ifølge Forsigtighedsprincippet, sikkerhedsgrænsen burde ligge: nemlig der hvor der sker biologiske ændringer, dvs. mange tusinde gange under ingeniørens grænseværdi."

(8) http://www.tekno.dk/pdf/projekter/p04_mobiltelefoni_rapport.pdf

Senere stiller Christian Nielsen følgende spørgsmål:

CN: Ville det give mening at sætte 5G udrulningen på pause indtil man har lavet nogle undersøgelser?

GFP: Altså nu er jeg jo tekniker, så det må lægerne jo udtale sig om. Jeg kan ikke se det. Frekvenserne er allerede nu brugt til satellit kommunikation og militærets kommunikation gennem rigtig mange år. Så det er jo ikke sådan, at fordi det er nyt så er det farligt land. Jeg kan se, at der er en meget markant forskel på de her frekvenser og de styrker og på den måde, vi skal måle det på. Men umiddelbart vil jeg jo mene, at når indtrængningen ved for eksempel et svagt felt ind i hjernen stort set ikke kan lade sig gøre for de her frekvenser - hvad det kunne, hvis man går ned på nogle frekvenser, der er væsentligt lavere for vores gamle systemer - så kan jeg ikke se at man skulle sætte noget på pause for det. For jeg kan ikke se andet end at risikoen nok vil være noget mindre her.

CN: Hvis nu den her bekymring for 5G netværket er så stor, at man siger, vi er nødt til at lave noget anderledes, vi er nødt til at lave noget om. Ville man så kunne gøre det som ingeniør, altså rette sig ind på de krav, der måtte komme.

GFP: Ja, vi har før vist, at vi hvis mobiltelefonerne havde en vis stråling, kunne vi sagtens lave et godt antennesdesign, som gav 10 gange mindre stråling og stadigvæk sendte mindst lige så godt op til masterne. Så hvis der kommer et sådant ønske om, at noget skal være det halve, en femtedel eller en tiendedel, så kan vi godt lave det. F.eks. kunne man sætte masterne tættere og så sende med mindre styrke. Det kan vi sagtens gøre. Vi skal bare vide, hvad er det der skulle være farligt. Finder man en eller anden risici ved det, kan vi helt sikkert som ingeniører lave vores systemer på en anden måde. Måske bliver det også lidt dyrere, men sådan at den her strålingsfare skal være mindre. Men i dag, hvor vi ikke kender hvilken risiko, der skulle være så virker det jo lidt omsonst at begynde at lave om på det.

Christian Nielsen fortsætter med at lade lytteren være i bevidstheden om, at der ikke findes andre risikofaktorer end dem, som Gert Frølund Pedersen forholder sig til - altså opvarmning. Gert Frølund Pedersen pointerer igen og igen, at han er ingeniør eller tekniker og altså ikke har forstand på det sundhedsmæssige.

Interviewet slutter af med følgende:

CN: Nogle af de bekymrede har et billede, hvor de siger, at det er som om vi har valgt at bosætte os i en mikrobølgeovn. Vi er omgivet af radiobølger eller stråling som skader os.

GFP: Det er jo rigtig nok, at vi har mange af de samme frekvenser, hvis vi måler på det der, hvor vi nu er. Styrkerne er bare en tusinddel, en milliontedel eller en milliardtedel typisk mindre, så på den måde er det meget, meget små styrker vi snakker om og derfor mener jeg ikke vi kan sammenligne. Det er det samme som man kan se hvis man tager en parabol og så i brændpunktet sætter sit hoved og man drejer det mod solen. Så brænder det af. Men hvis man bare går rundt i spolen, så kan man måske bare blive lidt rød i kinderne. Så på den måde er det helt, helt forskellige styrker vi snakker om.

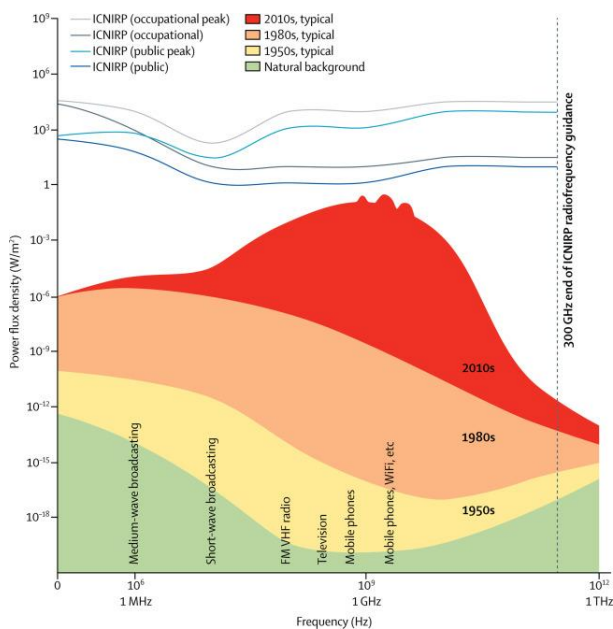
Christian Nielsen bruger mikrobølgeovnen som et billede, men spørger til den bekymring, der om det faktum at "Vi er omgivet af radiobølger eller stråling som skader os." Hvilket Gert Frølund Pedersen overhovedet ikke svarer på og Christian Nielsen giver ham lov til at slippe afsted med det. **(9)**

(9) Illustration: Planetary electromagnetic pollution: it is time to assess its impact. The Lancet Planetary Health. [Volume 2, ISSUE 12](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(18)30221-3/fulltext), Pe512-e514, December 01, 2018:

[https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(18\)30221-3/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(18)30221-3/fulltext)

Figuren viser typisk maksimal daglig udsættelse for radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra naturlige og menneskeskabte power flux tætheder i forhold til internationale Kommission på ikke-ioniserende strålingsbeskyttelse sikkerhed guidelines (1)

De elektromagnetiske strålingsniveauer er illustreret i forskellige perioder i udviklingen af trådløs kommunikationsteknologi. Disse eksponeringsniveauer opleves ofte dagligt af mennesker, der bruger forskellige trådløse enheder. Niveauerne er øjeblikkelige og ikke tid-gennemsnit over 6 minutter. Figuren er modificeret fra Philips og Lamburn (12) med tilladelse. Naturlige niveauer af radiofrekvent elektromagnetisk stråling er baseret på NASA reviderede vurderingsrapport CR-166661.(13). Henvisningerne refererer til kilderne i den oprindelige artiklen.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvorfor spørger Carsten Nielsen ikke ind til SAR værdierne og deres definition? Carsten Nielsen kan med sin erfaring indenfor området ikke være ukendt med SAR.
- Hvorfor spørger Carsten Nielsen, som den erfarne journalist han er, ikke ind til den anbefaling om et forsigtighedsprincip Europarådet anbefaler i 2011 og hvor Danmarks grænseværdi som nævnt er 10.000 gange højere?
- En elpære transporterer ikke informationer som en radiobølge for at blive i Gert frølund Pedersen sprogbrug. Hvorfor spørger Carsten Nielsen ikke ind til, hvad forskellen er på en elpære og en radiobølge eller en mobilsendemast?
- Hvorfor accepterer Carsten Nielsen, at Gert frølund Pedersen bliver ved med at tale om opvarmning som det eneste sundhedsmæssige problem? Især når Gert Frølund Pedersen forklarer at opvarmning ikke er et problem for 5G.

- Hvordan kan det være at Carsten Nielsen, som den garvede journalist han er indenfor området, at han ikke ved at den bekymring som 5G modstanderne har ikke handler om opvarmning, men om de biologiske effekter (jvf. bl.a. ovenstående citat af Sianette Kwee)
- Hvordan kan det være at Christian Nielsen ikke afkræver at Gert Frølund Pedersen svarer på spørgsmålet om, hvor meget stråling vi omgiver os med 24/7 og hvilke konsekvenserne det har? Udover de eksisterende mobilmaster, har vi Wi-Fi overalt bl.a. hjemme, på børneinstitutioner og skoler, arbejdspladser og offentlig transport, hertil kommer SmartMeters samt alt det andet trådløst udstyr vi omgiver os med. **(jf. 7)**
- Hvordan kan Carsten Nielsen med respekt for sig selv undlade at stille spørgsmål om hele den forsker fraktion, som lagde evidens for bl.a. kræftmistanken i forbindelse med stråling? **(10)(11) (12)(13)**

(10) Jf. POV. 12.03.2019. "Hvad er vi bange for, når vi frygter 5G?" af David Wedege.

Artiklen skildrer forskellen på de 2 forskningsretninger inden for stråling: fysikerne/ingeniørerne overfor biologerne/biokemikerne. Hos de første handler det primært om den varme, strålingen kan påføre mennesker og som de påpeger, ikke vil ske med 5G teknologien. Det er den forskning, der understøttes af teleindustrien og som Gert Frølund Pedersen tilhører og som Sundhedsstyrelsens eneste rådgiver på området Christoffer Johansen (jf. nedenfor) ligeledes tilhører.

Den anden gruppe forsker bl.a. i den påvirkning strålingen har på levende væseners celler samt organismens eget bioelektriske system. Konklusionen er her at 5G er særdeles farligt grundet dens korte stråler mod 4G, 3G og 2G's lange strålebølger.

<https://pov.international/hvad-er-vi-bange-for-5g/>

(11) Oversigt over mere end 2800 studier. Tallet dækker over det samlede antal studier og altså ikke kun studier som påviser bioreaktivitet, men også studier som viser det modsatte:

https://www.emf-portal.org/en?fbclid=IwAR3iR5JR6o4LzwPKwYx_7ByAWXVT3SKjgoqZDgWw_CvfdCMEaebJWtdf318

(12) "Fokus på stråling: EMR-skadeeffekter i over 100 studier de seneste 15 år." Oversigt på dansk. Har fra anden sammen hæng noteret, at det i sig selv kan være desavouerende såfremt henvisningen er dansk. Regner ikke med at det er tilfældet i denne sammenhæng.

<http://forskning.dk/straaling-emr-skadeeffekter-100-studier-seneste-15-aar/>

(13) International Appeal. Scientists call for Protection from Non-ionizing Electromagnetic Field Exposure: <https://emfscientist.org/index.php/emf-scientist-appeal>

Efter Appealen blev skrevet i 2015 har yderligere forskning overbevisende bekræftet alvorlige sundhedsrisici fra RF-EMF felter fra trådløs teknologi. Verdens største undersøgelse (25 mio. US Dollars) [National Toxicology Program \(NTP\)](#) viser statistisk signifikant stigning i forekomsten af hjerne- og hjertecancer hos dyr udsat for EMF under ICNIRP-retningslinjerne (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) efterfulgt af de fleste lande. Disse resultater understøtter resultater i [epidemiologiske undersøgelser](#) af RF stråling og hjerne tumor risiko hos mennesker. [Et stort antal peer-reviewed videnskabelige rapporter](#) viser skade på menneskers sundhed fra EMF.

Hvad er 5G? - eller det som Gert frølund burde være spurgt om.

Gert Frølund Pedersen fortsætter med at fortæller følgende om de nye master:

GFP: Så er der det, at man siger at masterne kommer til at stå meget tættere. Det er også rigtigt, men jo længere væk masten er, jo meget mere skal den også sende, altså kraftigere signal. Så vi vil jo egentlig hellere have, at der er mange master, som så sender med et meget svagt signal, end vi vil have få master, der sender med et meget kraftigt signal. Så kunne chancen eller risikoen for, at der kunne være en sammenhæng.

Det er jo lige før man tror, dels at Gert Frølund ikke ved hvad 5G er eller at Christian Nielsen er nybegynder indenfor området og ingen research har lavet.

Udtalelsen er interessant, når man senere i udsendelsen i et interview med teleprofessor Preben Mogensen, Ålborg Universitet, hører, at der kommer mange flere antenner i både basestationer og mobilterminaler:

PM: Vi har arbejdet en del år forskningsmæssigt på 5G. Vi har lavet et system, der kan bruge højere frekvenser. Det betyder, at vi kan få meget højere datarater end vi kan i 4G. For at kompensere for, at der er større udbredelsestab ved de højere frekvenser, så har vi arbejdet meget med avancerede antenne systemer. Så på fremtidens basestationer kommer der til at være mange flere antenner og der kommer også til at være mange flere antenner i fremtidens mobilterminaler.

For at forstå hvorfor mange mennesker er bekymrede, er det vigtigt at vide, at 5G vil, når det er fuldt udviklet, fungere helt anderledes end de øvrige 3 og 4G'ere. 5G betyder nemlig korte mm strålebølger i modsætning til 4G's lange strålebølger. Korte mm strålebølger har helt andre konsekvenser for både sundhed og den praktiske installation af 5G netværket (14). Antennekonstruktionen til 5G vil bestå af mange små antenner og man fokuserer det elektromagnetiske felt fra at være et rundspreddt felt til en stærkt fokuseret stråle (15).

Når man koncentrerer en høj energimængde på et lille område, opnår man et højt forhold mellem signal og støj – en forudsætning for at kunne køre en radiotransmission med høj hastighed. Indførelsen af de høje frekvensområder betyder, at antenne systemet fylder mindre. 5G antennerne kan nu monteres på enhver lysmast ved vejene og i byerne samt indendørs i bygninger.

Fokuserede mikrobølgestråler af denne type har tidligere kun været anvendt i radarsystemer. Men med de dokumenterede helbredsproblemer, der findes for radaroperatører (både nationalt og internationalt) burde der allerede her være grund til bekymring.

For at kunne opnå høje hastigheder og lavt strømforbrug i forstærkeren, kræves båndbredde. Løsningen har været at udvikle enheder, der kan anvende den høje del af mikrobølgespektrummet. Det kaldes for mm-bølger. Mikrobølgerne i det område har så høj frekvens at bølgelængden kun er få mm.

I takt med, at frekvenserne bliver højere opfører millimeter-bølgerne sig mere som lys. Dvs. at rækkevidden for den enkelte sender bliver begrænset til direkte synsvidde. Det er grunden til, at der skal opsættes det store antal sendere med 100 til 300 meters mellemrum alt efter placering.

Når et elektromagnetisk felt rammer en stofmasse skabes en strøm – og energien absorberes langsomt og konverteres til varmeenergi. Jf. omtalen af SAR ovenfor. I biologiske systemer kan der dog ske betydeligt mere vidtrækkende skadevirkninger, når de ionstrømme, som organismen benytter til kontrol af cellulære funktioner, pludseligt styres af et ydre felt.

Højfrekvente mm-bølger adskiller sig drastisk fra de hidtil anvendte frekvensområder. Stærkt højfrekvente mikrobølgestråler med hurtig ændring i enten fase eller effektæthed kan igangsætte en partikelbevægelse, som selvstændigt kan virke som en gennudsøgende antenne for den indtrængende mikrobølgestråle.

Det er altså ikke varmeudviklingen, der er udfordringen med 5G. Det er påvirkningen af hele vores (og alle levende væsners) biologiske system og de skadepåvirkninger strålingen kan have på celler, DNA m.m. Om mm bølgen ved vi, at den går i interaktion med de menneskelige svedkirtler, der kommer til at fungere som en antenne for mm bølgerne. Det er hele denne biologiske forskning på området, der bliver udelukket, når det forklares, at vi ikke har grund til at bekymre os.

Når vi alligevel bliver forsøgt overbevist om, at der ikke er grund til bekymring bruges ofte argumentet om, at strålingen kun vil være til stede, når du har din mobil telefon åben. Det er i princippet korrekt. Men i den ligning overser man, at 5G er udtænkt til at understøtte "Internet of Things" (IOT), dvs. at alle vore digitale apparater og elektronik skal være forbundet, det gælder i hjemmet som på kontoret: TV, køleskab, el og varmeaflysning, overvågning, printer, skraldespanden m.m. ikke bare i vores daglige husstand, men f.eks. også i sommerhuset. Hertil kommer industrien, lager- og logistikbranchen, sundhedsvæsenet, den offentlig transport osv. osv. Så krydsilden af 5G signaler bliver meget større end vi overhovedet kan forestille os – og det vil være 24/7.

Måden 5G strålerne bliver transmitteret på vil også være anderledes i og med at de bliver afsendt forskudt. Konsekvenserne af denne interageren og samspil med alle de andre strålebundter, der vil blive sendt af sted, kender vi ikke. **(15)**

I april i år blev en helt ny Fagrapport oversendt til Europa Parlamentet **(16)**. Dokumentet er en dybdeanalyse af 5G-udviklingen, som EU-Kommissions industrikomité ITRE har bestilt og som sammenligner 5G-udviklingen i EU med 5G i andre førende økonomier som USA og lande i Østasien.

Rapporten advarer om, at krydsende stråler fra 5G-antennor kan ramme mennesker med uacceptable strålingsniveauer. På side 11 i afsnittet om elektromagnetisk stråling og sikkerhed, står der blandt andet:

"Øget eksponering kan ikke kun skyldes brugen af meget højere frekvenser i 5G, men også potentialet for aggregering (red. samvirke) af forskellige signaler, deres dynamiske natur og de komplekse interferensvirkninger (red. hvordan signaler kan påvirke hinanden), der kan opstå, især i tætte byområder."

Videre i afsnittet står:

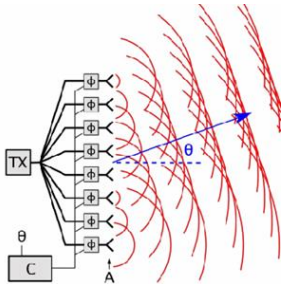
"Selv om (red. de radiofrekvente) felter er stærkt fokuserede, varierer de hurtigt med tid og bevægelse, og det gør strålingen uforudsigelig, fordi signalniveauerne og mønstrene interagerer som et lukket kredsløbssystem. Det har endnu ikke været kortlagt pålideligt i rigtige situationer uden for laboratoriet".

Det er samme bekymring, som forskerne i den såkaldte EMF-Science.org-appel har, og hvor de advarer imod miljøeksperimentet 5G **(jf. 13)**.

Sundhedsudfordringen med 4G er veldokumenteret uanset om vi retter os efter dem eller ej. Farerne med 5G er helt anderledes, fordi vi slet ikke kender konsekvenserne. Vi kan ane dem ud fra den viden, der allerede findes og her burde alle alarmlamper blinke. Hos Carsten Nielsen er der åbenbart ikke nogen alarmlampe der blinker.

(14) En uddybet let teknisk beskrivelse: Bioreaktivitet og 5G – hvad ved vi og hvad forventer vi? Kim Horsevad. https://www.mayday-info.dk/wp-content/uploads/2019/03/Kim_Horsevad-2019-Bioreaktivitet_og_5G.pdf

(15) Illustration fra: "5G – Fra stråletepper til stråleprojektiler" af Arthur Firstenberg. <https://einarflydal.com/2018/02/26/5g-fra-stralettepper-til-straleprojektiler/?fbclid=IwAR3T58YXX0d4BXm0znan-NowdPYf4hWJEnRK83OFobGnulcurkAGSOPojuA>

(16) Fagrapport oversendt til Europa Parlamentet. Dokumentet er en dybdeanalyse af 5G-udviklingen, som EU-Kommissions industrikomité ITRE har bestilt og som sammenligner 5G-udviklingen i EU med 5G i andre førende økonomier som USA og lande i Østasien.

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631060/IPOL_IDA\(2019\)631060_EN.pdf?fbclid=IwAR1gA31iqvj_iMh4lD8MOD-lXm4jLdQ9mbBxBMo77duSRj2d-8b4hu4H0fl](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631060/IPOL_IDA(2019)631060_EN.pdf?fbclid=IwAR1gA31iqvj_iMh4lD8MOD-lXm4jLdQ9mbBxBMo77duSRj2d-8b4hu4H0fl)

Minister taler usandt: Ingen har sundhedsvurderet 5G

Carsten Nielsen burde heller ikke, som den garvede journalist han er, være ubekendt med at den tidligere Klima- og Energiminister Lars Christian Lilleholt har henvist til Sundhedsstyrelsen for at berolige bekymrede borgere. En styrelse, som på den anden side har kritiseret, at man ikke havde den fornødne information.

(17)

I et notat på cirka to A4-sider, som brancheorganisationen Teleindustrien (TI) har dateret "Januar 2019", skriver TI, at antallet af nye antennepositioner, der skal udrulles i forbindelse med implementering af 5G, forventes at være øget med mellem 15 og 25 procent i 2025. Notatet blev videregivet til Sundhedsstyrelsen af Energistyrelsen, som svar på Sundhedsstyrelsens videns krav:

"Teleoperatørerne estimerer, at den samlede elektromagnetiske effektæthed fra teleoperatørernes telekommunikationsudstyr i 2025 vil være en faktor 1,1 til 1,2 set i forhold til i dag. Det vil sige, at den samlede gennemsnitlige effektæthed i 2025 estimeres at stige 10-20% i forhold til 2019", står der i Teleindustriens notat.

To sider er bare ikke godt nok, svarer Sundhedsstyrelsen. Estimatet virker tvivlsomt. Alle efterspurgte svar mangler i det tynde notat fra Teleindustrien.

I et brev til Energistyrelsens Center for Telekommunikation af 15. februar, som er forfattet af Sundhedsstyrelsens enhedschef Mette Øhlenschlæger, beklager hun det mangelfulde svar:

"Notatet (red. Teleindustriens) indeholder ikke elementer som resultater af modelberegninger eller konkrete målinger, der adresserer worst case situationer, som eksponering af "en kritisk person", eksempelvis buspassageren eller andre situationer, hvor enkeltpersoner udsættes for eksponering fra det kommende 5G-net."

Sundhedsstyrelsens strålingschef Mette Øhlenschlæger skriver videre:

"Flere brancher er i øvrigt i medfør af anden lovgivning underlagt krav om detaljeret dokumenteret vurdering af sikkerhed/risici i forbindelse med udrulning og drift af ny teknologi hhv. ny infrastruktur. Teleindustrien kunne evt. lade sig inspirere af sådanne dokumentationskrav".

(17) Ministeren talte usandt: Ingen havde sundhedsvurderet 5G, fra Tabt Tråd, Lørdag den 6. april 2019.

<https://www.facebook.com/notes/tabt-tråd/ministeren-talte-usandt-ingen-havde-sundhedsvurderet-5g/1512175335582724/>

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvorfor spørger Carsten Nielsen ikke ind til Gert Frølund Pedersen kerneområder og giver lytterne indsigt i hvad 5G er?
- Den erfarne journalist Carsten Nielsen ved lige så vel som de fleste af os andre, at vi ikke kan bruge vores nuværende mobiltelefoner til 5G netværket. Vi skal ud og købe nye, netop fordi det er et anderledes antennesystem, der skal bruges. Hvad er baggrunden for at Carsten Nielsen ikke spørger ind til den nye type antenner og hvordan de skal fungere?
- Hvad er baggrunden for at "Så vidt vi ved" har et interview med Preben Mørgensen senere i samme udsendelse, der nævner de nye antenner, og der så ikke følges op med spørgsmål herom til eksperten netop i antennesystemer Gert Frølund Pedersen?
- Hvad er årsagen til at Carsten Nielsen ikke spørger Gert Frølund Pedersen omkring den bekymring, der bl.a. fremgår af Fagrapporten, der er oversendt til Europa Parlamentet, men også fremgår af sundhedsstyrelsen efterspørgsel efter mere viden?
- Hvad er baggrunden for, at DR og "Så vidt vi ved" ikke tager fat i det faktum, at en minister beroliger befolkningen med at henvise til en styrelse, som på den anden side selv efterlyser mere viden?
- Hvordan kan det være at Carsten Nielsen, DR og "Så vidt vi ved" fastholder Gert Frølund Pedersen postulat om, at vi ingen grund har til bekymring, når der i den grad er grund til bekymring bl.a. grundet at man ikke kender konsekvenserne af den teknologi, man er ved at indføre, hvilket bl.a. fremgår af Sundhedsstyrelsens forespørgsel?

Pkt. 5: Misbrug af Christoffer Johansen, Professor og overlæge ved rigshospitalets kræftafdeling, Sundhedsstyrelsen eneste rådgiver inden for spørgsmål vedrørende ikke-ioniserende bestråling.

Christoffer Johansen taler bevidst usandt og mod bedre vidende om udviklingen i hjernekræft.

Maja Hald: Professor og overlæge Christoffer Johansen ved rigshospitalets kræftafdeling, rådgiver sundhedsstyrelsen om risikoen. Han har fulgt området i årevis. Han har også tidligere lavet store undersøgelser af det for kræftens bekæmpelse og han forstår faktisk godt hvorfor folk kan blive bekymrede.

Christoffer Johansen: Men overfor det står det, at vi med de sidste 25 – 30 års forskning ikke har vidst, at der er en forbindelse til at få kræft. Altså vi har ikke kunnet vise i de nordiske lande, der har det bedste cancerregister og registrering, at der er en øget forekomst af kræft i de grupper de aldersgrupper vi ved anvender disse teknologier mest. Jeg synes ikke det peger på at der på samfundsplan er en øget risiko.

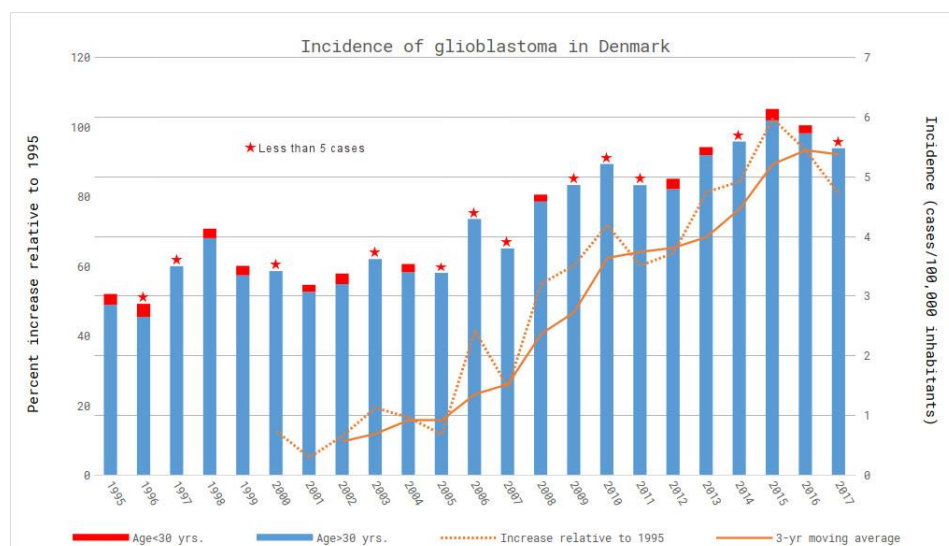
Når Christoffer Johansen udtaler: "at vi med de sidste 25 – 30 års forskning ikke har vidst, at der er en forbindelse til at få kræft", taler han mod bedrevidende. Stigningen af hjernekræft er dokumenteret i forhold til den meget aggressive hjernekræft form – Glioblastoma - GBM. (18) En kræftform man ved er relateret til stråling. Christoffer Johansens mantra omkring mobilstråling og 5G har gennem lang tid været, at der ingen grund er til bekymring. Et mantra som DR og her konkret i "Så vidt vi ved" har købt uden at stille spørgsmål.

Statistikken kom frem efter en forespørgsel i maj måned i år fra Julius Graakjaer Grantzau, daværende medlem af Folketinget. En tilsvarende stigning i hjerne cancer er fundet i Sverige, England og Holland.

Kræftens bekæmpelse er indtil videre også fuldstændig tavse over dokumentationen, som de ligeledes har holdt skjult for offentligheden.

Interessant er det, at den 2. november 2012 udsendte Kræftens bekæmpelse en pressemeddelelse med titlen "Massiv stigning i nye undersøgelser af aggressiv hjerne cancer." Antallet af nye tilfælde af GBM er fordoblet over de sidste 10 år, udtalte Hans Skovgaard Poulsen chef for Strålebiologisk laboratorium og Neuroonkologi ved Rigshospitalet. Umiddelbart efter blev pressemeddelelsen fjernet og ingen har villet tale om pressemeddelelsen siden.

(18) Dokumentation: <https://microwavenews.com/short-takes-archive/gbm-denmark?fbclid=IwAR1MwqdWSg6lxRTd5YYpEPAIDFifvFpi1wD2Q8woZroEntdzMIW0YakRkl>

Christoffer Johansen miskrediterer dem, der er imod indførelsen af 5G.

Udover at miskreditere Rådet for helbredssikker kommunikation fortsætter Christoffer Johansen med at uddybe, hvad det er for nogle rapporter og andet, "der vil kunne hives frem fra internettet", som han udtrykker det:

Carsten Nielsen: Hvor lødlig er den information folk får om det her egentlig?

CJ: (...) Det andet er det der med, at man siger der findes rapporter, der viser det ene og det andet og det er jo også rigtigt, at der er en lang række rapporter, der vil kunne hives frem fra internettet, der viser det er farligt og man skal frygte det. Og der bliver man nødt til at sige, at den type rapporter vi bygger på. Altså hvad er en rapport? Det er jo en, der gennemgår den videnskabelige litteratur, som er publiceret indtil i dag, og så kikker på hvad ved vi. Den type rapporter kræver altså en systematik og en omtale af de forskellige studier, som ikke altid finder sted i interessegrupper af rapportering, hvad angår den videnskabelige litteratur. Så er der henvisninger til, at hundredvis af læger her og der alle mulige steder har underskrevet en erklæring, hvori de på det kraftigste afviser

eller lyser i band, at vi skal indføre en ny teknologi. Det mener jeg altså heller ikke er en dokumentation for noget, bare fordi nogle læger skriver under på en erklæring. Hvis vi skal tage stilling til om noget er farligt, så skal vi bruge den videnskabelige metode. Undersøge om eksponeringerne medfører en øget forekomst af symptomer eller om sygdommen er kroniske eller akutte og så skal vi afgøre, om det er den kilde, vi bliver udsat for, som medfører den tilstand. Vi kan godt henvise til studier, der viser det ene og det andet, men når man er videnskabs øh.. arbejder i en videnskabelig sammenhæng, så ved man godt, at man er nødt til at afveje de forskellige typer undersøgelser vi har af mennesker, af dyr af fæller, hvad har vi af evidens.

Christoffer Johansen interesserer sig ikke specielt for indholdet, men holder sig til formaliteterne. "Den type rapporter kræver altså en systematik og en omtale af de forskellige studier, som ikke altid finder sted i interessegrupperes afrapportering, hvad angår den videnskabelige litteratur." Christoffer Johansen har heller ikke selv lavet meget forskning, men netop primært lavet previews. Måske han gerne ville være videnskabs mand, i hvert fald kommer han med en sigende fortællelse: "Vi kan godt henvise til studier, der viser det ene og det andet, men når man er videnskabs øh.. arbejder i en videnskabelig sammenhæng."

Christoffer Johansen anerkender åbenlyst heller ikke den "International Appeal. Scientists call for Protection from Non-ionizing Electromagnetic Field Exposure" (13) som et stigende antal af hans kollegaer har underskrevet: "Det mener jeg altså heller ikke er en dokumentation for noget, bare fordi nogle læger skriver under på en erklæring." En underskrift har ikke den store gyldighed i Christoffer Johansens verden.

Kommenterede [PK1]:

Kommenterede [PK2R1]:

Christoffer Johansen egen forskning

Hvad er det så for en forskning Christoffer Johansen selv har været med til at lave? En forskning som er blevet stærkt kritiseret for sin lødighed. (19)

STUDIET

En gruppe af "eksponerede" personer blev etableret udelukkende baseret på to danske telekom operatørers mobiltelefonabonnementer fra 1982 til 1995. Der blev gennemgået helbredsopgørelser, og risikoen for udsatte grupper blev sammenlignet med den tilsvarende risiko inden for resten af den voksne befolkning - med opfølgning i 2002 og 2007 og 2011. Denne undersøgelse fandt ingen tegn på nogen øget risiko for tumorer i hjernen eller nervesystemet eller nogen kræft blandt mobiltelefonabonnementer.

EN BESMITTEDE KONTROLGRUPPE:

Erhvervsbrugere i kontrolgruppen: Undersøgellesdesignet var at opdele mennesker i to grupper: En gruppe blev betragtet som udsat for mobiltelefonstråling, og kontrolgruppen blev betragtet som ueksponeret til mobiltelefonstråling. Startkoordineringen af 723.421 "udsatte" personer udelukkede imidlertid virksomhedens abonnenter (personer, der brugte mobiltelefoner som led i deres job). Mere end 200.000 virksomhedsabonnenter, der sandsynligvis var tunge mobiltelefonbrugere, blev placeret i kontrolgruppen, som om de skulle betragtes som "ueksponerede" for mobiltelefonstråling. Den tilsyneladende ueksponerede kontrolgruppe var "forurenet" med disse virksomhedskunder. Undersøgelsesforfatterne skriver endda: "Fordi vi udelukker virksomhedsabonnenter, vil mobilbrugere, der ikke har et abonnement i eget navn, være blevet kategoriseret som ueksponerede." Da mere end to tredjedele af abonnenterne begyndte i 1994 og 1995, havde flertallet af kohortmedlemmerne 2 år eller mindre abonnementsstid.

ÅRTIER LANGE BRUGERE AF MOBILTELEFONER I DEN "UEKSPONEREDE" GRUPPE:

1995 var afskæringsåret for etablering af kohorten. I dokumentet hedder det, at "personer med et abonnement i 1996 eller senere blev klassificeret som ikke-brugere." Derfor blev enhver person, der købte et mobiltelefonabonnement efter 1995, placeret i kontrolgruppen. For eksempel, hvis en person i undersøgelsen blev diagnosticeret med hjernekræft i 2007., og hvis personen først fik sin første telefon i 1996 (et år efter den danske kohorte afskæring), ville den pågældende blive betragtet som en ikke-eksponeret person som udviklede hjernekræft. Mens denne person i virkeligheden blev udsat for en

mobiltelefon i 11 år og udviklet hjernekræft. Med andre ord var alle de personer, der købte deres første mobiltelefonabonnement efter 1995, en vildledende del af den "ueksponerede" kontrolgruppe.

EKSPONERINGSOPLYSNINGER VAR UTILSTRÆKKELIGE TIL AT KARAKTERISERE EN PERSONS SAMLEDE RF EKSPONERING:

Der blev ikke samlet information om hvor ofte eller hvor længe hver dag en person brugte en mobiltelefon gennem årene. Oplysningerne om mobiltelefoneksponering for dem i den "eksponerede" gruppe var kun startdatoen for deres mobiltelefonabonnement og længden af mobiltelefonabonnementet. Følgelig blev personer, der sjældent brugte deres mobiltelefon og andre, der var tunge mobiltelefonbrugere, placeret i samme "udsatte" gruppe. Der blev ikke indsamlet oplysninger om trådløse fastnet-telefoner. Trådløse telefoner udsætter brugerens hjerne for radiofrekvensstråling, og trådløs brug af mobiltelefoner er vokset eksponentielt i løbet af årene. Dr. Hardells svenske studier samlede data om denne eksponering ved at analysere oplysninger om hjemme trådløs telefonbrug ud over brug af mobiltelefoner. I den danske kohorte blev disse radiofrekvenseksponeringer ikke medtaget i analysen, og dermed kunne personer, som brugte en trådløs telefon flere timer om dagen i løbet af ti år, betragtes som "ueksponerede".

(19) <https://ehitrust.org/.../danish-cohort-cell-phone-and-cancer-.../>

Christoffer Johansen troværdighed og belæring virker på denne baggrund ikke særlig overbevisende. Men han synes dog alligevel, der mangler viden:

CJ: Vi har faktisk ikke så megen viden om 5G fra videnskabelige undersøgelser, derfor er det svært at sige noget om, hvilken eksponering vi får. Og det er også en ulempe samfundsmæssigt set, at vi introducerer en teknologi, når vi ikke er så sikre på, hvad der konkret. Hvad bliver eksponeringen? Det savner vi altså rigtig meget at få noget viden om, synes jeg.

Men udrulningen af 5G skal dog ikke sættes på pause. For teknologien er jo ikke så forskellig fra den vi kender, udtaler han. Uvidenheden lyser ud af hans udsagn bevidst eller ubevidst jvf. ovenfor.

CN: Men ville det være et tilstrækkeligt stærkt argument for, at nu sætter vi det der 5G udrulning på pause, fordi vi skal have noget mere præcis viden om, hvad vi præcis udsætter os selv og hinanden for, når det kommer?

CJ: Jamen altså, det er et evigt problem, det du peger på der, at der bliver introduceret teknologier lige fra til fænomenet en bil til radiosendemaster til forskellige typer mobiltelefoner fjernsyn og radio og sådan noget. Alt det er jo teknologier, vi introducerer uden i virkeligheden at have undersøgt langtidseffekterne. Men jeg tænker faktisk, at denne teknologi ikke er så forskellig fra den vi kender, så derfor er jeg ikke så bekymret for det altså.

Har Christoffer Johansen grundlag for at have tillid til myndighederne?

CN: Så hvis nogen kommer op til dig og siger, at de ikke har ret lang tid til at snakke med dig, men de skal bare lige høre, om de skal være bange for 5G nettet ja eller nej?

CJ: Så vil jeg sige nej, og jeg vil prøve at forklare hvorfor, men jeg vil også sige, at jeg har tillid til at myndighederne tænker sig meget nøje om, hvordan man skal opsætte de her nye antenner og der bliver rigtig mange af dem. Hvordan skal vi sætte dem op på den mest fornuftige måde? Hvordan skal vi angribe hele denne udrulning på den mest fornuftige måde?

Det er et interessant svar Christoffer Johansen giver, da han selv er Sundhedsstyrelsen eneste rådgiver inden for spørgsmål vedrørende ikke-ioniserende bestråling.

Mere interessant bliver det af, at Christoffer Johansen af forvaltningsretseksperten Oluf Jørgensen angives at være inhabil i forhold til at bestride jobbet som rådgiver for Sundhedsstyrelsen: **(20)**

”Så længe Christoffer Johansen modtager honorarer fra industrien, er han efter min vurdering inhabil som rådgiver for SST (Sundhedsstyrelsen, red.) og andre offentlige myndigheder inden for opgaver, der har særlig interesse for eksempelvis teleindustrien. Hvis hans arbejde for teleindustrien er ophørt, må man vurdere konkret, om der fortsat er en interessekonflikt.”

Oluf Jørgensen henviser til netop teleindustrien, da Christoffer Johansen i flere habilitetserklæringer nævner at have modtaget forskningsmidler fra TeleDanmark (TDC) og Sonofon i forbindelse med sikkerhedsvurderinger af mobiltelefoni og Ikke-ioniserende stråling.

(20) <http://forskning.dk/laege-christoffer-johansen-inhabil/?fbclid=IwAR0pGZAYVGH-xBkFbj2nzKP4crkiFM3LsMxYS6T5CzFnIb-kX8quHKCvx0I>

Spørgsmålet til DR og ”Så vidt vi ved”:

- Kan det virkelig være sandt at DR, ”Så vidt vi ved” eller Carsten Nielsen ikke kender til statistikken om hjernekræft?
- Hvordan kan det være at en erfaren journalist som Carsten Nielsen lader Christoffer Johansen slippe afsted med at udtale sig så nedladende og generelt miskrediterer alle grupper, som ikke deler hans egen holdning til stråling og 5G?
- Hvorfor tager Carsten Nielsen eller ”Så vidt vi ved” ikke fat i Christoffer Johansens indirekte bekymring om opsætningen af mobilmaster: *”tillid til at myndighederne tænker sig meget nøje om, hvordan man skal opsætte de her nye antenner (...) Hvordan skal vi sætte dem op på den mest fornuftige måde? Hvordan skal vi angribe hele denne udrulning på den mest fornuftige måde?”* En udtalelse som står i modsætning til Gert Frølund Pedersens ubekymrethed desangående.
- Kan det passe at Carsten Nielsen med sin baggrund kan være uvidende om kritikken af Christoffer Johansens egen forskning?
- Kan det passe at Carsten Jensen ikke har lavet research omkring Christoffer Johansen og hans baggrund i forhold til teleindustrien?
- Kan det virkelig passe at Carsten Nielsen, DR eller ”Så vidt vi ved” ikke har overvejet at Christoffer Johansen kunne have en hvis form for interessekonflikt i hans arbejde?
- Hvordan kan Carsten Nielsen undgå ikke at have DR’s egen artikel i baghovedet i hans interview med Christoffer Johansen ”Stoler du på forskning? 8 kneb, virksomheder kan bruge til at påvirke resultatet?” **(3)**

Faktatjek – eller konstruerede spørgsmål uden nogen substantiel sammenhæng

Udsendelsen går videre ved at tage nogle udtalelser op, som man tidligere har bragt til torvs i DR : ”7 myter om 5G som florerer på Facebook - og eksperternes svar” bragt på dr.dk den 31. maj i år.

Maja Hald: DR har fakta tjekket nogle af de påstande der florerer på nettet om 5G med forskellige forskere. En af påstandene er at 5G kan bruges til at styre menneskemængder ved at skrue op for frekvensen således at mennesker i nærheden vil føle ligesom at deres hud brænder. Et svar fra Gert Frølund fra Ålborg universitet lyder, man kan godt få en følelse på huden som det brænder hvis man skruer nok op men man skal skrue vanvittigt meget op og der er ingen master der kan skrues helt derop. Det kan systemerne ikke sige han.

Her er det tydeligt, at der mangler baggrund for, hvilken sammenhæng spørgsmålet stammer fra. At 5G bl.a. er udviklet til militært formål er ikke nogen hemmelighed heller ikke, at 5G teknologien skulle bruges

til Crowd Control. Men det har ingen sammenhæng med de sendere, der sættes op hverken i Danmark eller i EU som sådan. Spørgsmålet virker derfor ret konstrueret.

MH: En anden påstand man kan finde på nettet lyder: Som følge af en prøvetestning af 5G i den Hollandske by Haag døde hundredvis af fugle i en nærliggende park i oktober. Det er rigtig nok at der døde hundredvis af fugle i slutningen af oktober, men ifølge en pressemedarbejder ved Haags byråd blev der ikke foretaget 5G test i de dage. Danske forskere afviser at 5G testene har medført fuglenes død. De er muligvis døde af at have spist giftstoffer fra et takstræ. Desuden siger professor ved DTU Lars Ditmann, at hvis 5G skulle slå fugle ihjel så burde 3G og også 4G have gjort det.

Spørgsmålet virker mest af alt som om, at DR og "Så vidt vi ved" prøver at genoplive en fake historie som i 5G kritiske kredse har været død længe.

Det havde, som nævnt ovenfor, været mere relevant, at spørge om fugle eller andre dyr og insekter påvirkes af stråling. Dette ville der nemlig være evidens for. Men det er måske derfor man ikke stiller netop dette spørgsmål?

MH: Så er der den sidste påstand som jeg vil tage med her fra DR's faktatjek af nogen af de påstande der flourer på nettet om 5G. Den synes jeg nemlig lyder ret interessant. Påstanden lyder at med udrulningen af 5G vil vi blive udsat for stråling, der er millioner gange kraftigere end i dag. Sundhedsstyrelsen siger at mobilmasterne skal opsætte forholdsvis tæt på for at få gode forbindelser mellem mobilmaster og mobiltelefoner. Når der er god forbindelse reducerer både mobilmast og mobiltelefon derfor deres sendestyrke. Den som anvender mobiltelefonen bliver således eksponeret for en lavere intensitet. Og Lars Ditmann professor i kommunikationssystemet ved DTU siger: Jo tættere du er på en mast jo mindre stråling får du faktisk for den primære stråling, du får, er fra din telefon og din telefon sender lige præcis tilstrækkelig information til at masten kan forstå det. Og så er der Aslak Poulsen forsker ved kræftens bekæmpelse. Han siger at typisk er den største kilde til eksponering din egen mobiltelefon og jo bedre signal du har, jo mindre eksponering har du faktisk. På den måde kan man sige at muligvis giver det faktisk mindre eksponering i hvert fald mindre høj eksponering, når du har mange antenner, så du har bedre dækning.

Er det grænseværdier man henviser til? Eller er det, når de enkelte stråler fra 5G senderne mødes med de samlede udsendte stråler (akkumuleringen af stråler). Spørgsmålet afspejler mere at reporterne ikke ved hvad 5G er for en størrelse, og hvordan 5G skal fungere i praksis. Svarene spreder sig da også i øst og vest.

Spørgsmålet til DR og "Så vidt vi ved":

- Hvad er formålet med DR's og "Så vidt vi ved"'s såkaldte Faktatjek.
- Hvad er det man faktisk Faktatjekker? Er det ikke snarere DR's egne konstruerede påstande, påstande, der er taget ud af både sammenhæng og kontekst?
- At man ud af en større mængde mennesker, der har ytret sig kritisk om 5G, vil kunne finde enkelt individer, der har formulerer sig for hurtigt og måske ugenomtænkt, vil ikke være underligt. Men står disse eventuelle fejlformuleringer i givet fald mål med eksempelvis de usandheder og postulater, som en Christoffer Johansen får lov til uimodsagt at fremfører?

Pkt. 6. Manglende overholdelse af DR's etiske retningslinjer.

Fra DR's etiske retningslinjer som er dateret den 10. april.

"Produktion af al redaktionelt indhold foregår indenfor rammerne af en redaktionel proces, der udover journalister og tilrettelæggere involverer redaktører eller redaktionschefer, der i alle husets processer er

ansvarlige for såvel rammerne for den redaktionelle proces som for kvalitetssikring af det redaktionelle indhold. Redaktionschefen har et særligt ansvar for at sikre, at DR's etiske retningslinjer overholdes."

"I forbindelse med produktioner, hvor emnet, indholdet eller formen er særlig markant eller af debatskabende eller kontroversiel karakter vil DR's juridiske afdeling og/eller DR's etikafdeling ofte blive inddraget for at rådgive om eventuelle juridiske og/eller etiske problemstillinger."

Det fremgår her, dels at redaktører eller redaktionschefer er ansvarlige for bl.a. for kvalitetssikring af det redaktionelle indhold, men også at Redaktionschefen har et særligt ansvar for at sikre, at DR's etiske retningslinjer overholdes. Ingen af disse forhold, ser ud til at være blevet overholdt i forbindelse med udsendelsen.

5G debatten har forløbet over en længere periode og man kan vist roligt sige, at DR's indslag i denne sammenhæng har haft og har en særlig markant, debatskabende og kontroversiel karakter. Det kontroversielle opstår bl.a. ved

- at DR, uden at blinke, følger i andres - primært net mediers - fodspor.
- at der er en stigende folkelig modstand mod 5G bl.a. på de sociale medier.
- at man bevidst udelukker en stor, anerkendt forskergruppe og en hel forskerretning.
- at man på ingen måde lader kritikere af 5G og dens konsekvenser komme til orde.
- at man taler nedladende og bedrevidende til de som er kritiske overfor 5G.
- at man bevidst undlader at forholde sig til den kendsgerning, at en minister taler usandt fra folketingets talerstol.
- at man undlader at forholde sig til den demokratisk kritisabel proces, hvorunder folketinget vedtager udrulningen af 5G.

Alt sammen noget der burde begrunde at både DR's juridiske og etiske afdeling burde være inddraget fra starten.

Fairness

Går vi videre til de etiske retningslinjers kapitel 1: Fairness og forelæggelse, kan vi på s. 10 læse:

"DR refererer loyalt alle relevante parters synspunkter. Der må ikke udelades argumenter og oplysninger af betydning."

Dette punkt overholdes på ingen måde, for som det fremgår af klagen, har man ensidigt udvalgt en bestemt gruppe af eksperter og man inddrager ikke eksperter der er kritiske, hverken danske eller udenlandske. En praksis DR har fastholdt gennem en længere tid både i udsendelse og i artikler senest på dr.dk den 31. maj:

- "5G-modstandere spreder russisk misinformation i Danmark" (https://www.dr.dk/nyheder/indland/5g-modstandere-spreder-russisk-misinformation-i-danmark-0?fbclid=IwAR2Pi2s2SxQkXSH8O_90jwTSPRvIsEcOjF_ASRZ6JmX6ZuJnNp2X3CDYV4s),

- "Populære influencers puster til 5G-frygt og mistillid til systemet" (<https://www.dr.dk/nyheder/indland/populaere-influencers-puster-til-5g-frygt-og-mistillid-til-systemet>

- og "7 myter om 5G som florerer på Facebook - og eksperternes svar" (<https://www.dr.dk/nyheder/indland/7-myter-om-5g-som-florerer-paa-facebook-og-eksperternes-svar>)

Kilder

I kapitel 4: Kilder s. 23 kan vi videre læse:

"Det er afgørende for DR's troværdighed, at medarbejderne forholder sig kritisk over for alle kilder.

Det gælder særligt, når en udtalelse kan være farvet af personlige interesser eller kan være et forsøg på at skade andre."

Som min klage med al tydelighed viser i forbindelse med Christoffer Johansen, overholder udsendelsen "Så vidt vi ved" overhovedet ikke de mest basale regler for research.

Senere på s. 23 står der:

"Samtidig er det vigtigt for DR at leve op til rollen som "offentlighedens vagthund"."

Personligt er det den manglende overholdelse af netop dette punkt, der har skuffet mig allermost og som har betydet, at jeg har mistet min måske lidt naive børnetro på DR som et troværdigt medie. DR og i denne forbindelse "Så vidt vi ved" har på ingen måde levet op til at være offentlighedens vagthund, når det drejer sig om 5G. DR undlader det her, samt i forbindelse med øvrige aktiviteter, der omhandler 5G, fuldt bevidst og endda mod bedrevidende.

Undersøgelser og rapporter

Senere i samme kapitel på s. 23 står der under Undersøgelser og rapporter:

"DR er kritisk over for undersøgelser, der er udarbejdet af eller for virksomheder og organisationer, der har politiske eller kommercielle interesser i at få omtale"

Igen, som det fremgår af min klage, er de eksperter som "Så vidt vi ved" gør brug af eller refererer til alle på den eller anden understøttet af teleindustrien.

Eksperter

Under afsnittet eksperter også s. 23 kan læses:

"DR skal være kritisk i forhold til at give medvirkende autoritet ved at bruge betegnelsen "ekspert".

Præsenter i stedet medvirkende med relevante oplysninger om deres faglige baggrund, stilling, tillidsposter eller personlige holdninger. Så har brugerne selv mulighed for at vurdere vedkommendes udsagn, analyser eller kommentarer."

Heller ikke dette punkt lever "Så vidt vi ved" op til. Det gælder både i forhold til Gert Frølund Pedersen, Christoffer Johansen samt Preben Mogensen. Interviewet med Preben Mogensen indgår dog ikke direkte i min klage.

Habilitet samt personlige og økonomiske interesser

På side 65 finder vi afsnittet om habilitet:

"Som licensfinansieret public servicevirksomhed indtager DR en særstatus. Det indebærer en skærpet pligt til at sikre, at programvirksomheden er uafhængig af kommercielle, økonomiske og politiske interesser."

Heller ikke på disse punkter lever DR og "Så vidt vi ved" op til de etiske retningslinjer.

DR som part i 5G debatten

TDC og DR skal sammen med Energistyrelsen i et forsøgsprojekt finde ud af, om 5G kan anvendes i forbindelse med en tv-produktion - og om det kan lade sig gøre at sikre net neutralitet. Sådan lyder det i regeringens handlingsplan for 5G:

“Formålet med forsøget er at afdække, om 5G kan levere den høje tekniske kvalitet, der er nødvendig for hjemtagelse af medieindhold og dermed supplere eller erstatte andre teknologier i kontributionslinjen mellem produktionssted og DR Byen” (21).

Det er klart, at man som lytter sidder tilbage med en underlig fornemmelse af, at det måske ikke er tilfældigt, at ”Så vidt vi ved”s gennemgang af 5G problematikken folder sig ud som beskrevet ovenfor. Faktisk kan man let få den besynderlige tanker, som nogle vil kalde konspiratorisk, at måske er Danmarks Radio slet ikke danskernes radio, måske er DR i denne sag gjort til Teleindustriens talerør. I hvert fald er DR ikke upartisk og neutral i denne sag.

(21) <https://efkm.dk/media/12544/5g-handlingsplan-for-danmark.pdf>

Det videre forløb

Det forventes at DR tager denne klage seriøst samt at DR åbent og offentligt beklager den ensidige dækning af 5G, hvoraf denne udsendelse af ”Så vidt vi ved” blot er en af mange aktiviteter DR har brugt til at fremme en ensidig og misinformerende oplysning om 5G og dens konsekvenser. Det må ligeledes forventes at DR laver en senere udsendelse, som er objektivt og saglig. Dvs. at hele den forskergruppe og forskerretning inddrages, som hidtil fuldt bevidst ikke har fået lov til at dokumentere og fremføre deres bekymringer om konsekvenserne ved 5G. En teknologi som alle danskere er blevet gjort til forsøgspersoner for jf. Århuskonventionen fra 1998 (22).

DR må naturligt overveje, hvilke konsekvenser det kan få for DR som institution samt for evt. konkrete medarbejdere når en kommende retssag vil blive indledt jf. ”RESPONSUM om hvorvidt det vil være i strid med menneske- og miljøretlige regler at etablere 5G-systemet i Danmark”. (23)

(22) Århus-konventionen af 25. juni 1998 om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=22991>

(23) <https://www.mayday-info.dk/wp-content/uploads/2019/05/Responsum-endelig-udgave-brevhoved-med-bilag-1.pdf>

Med Venlig hilsen

Preben Kastrup